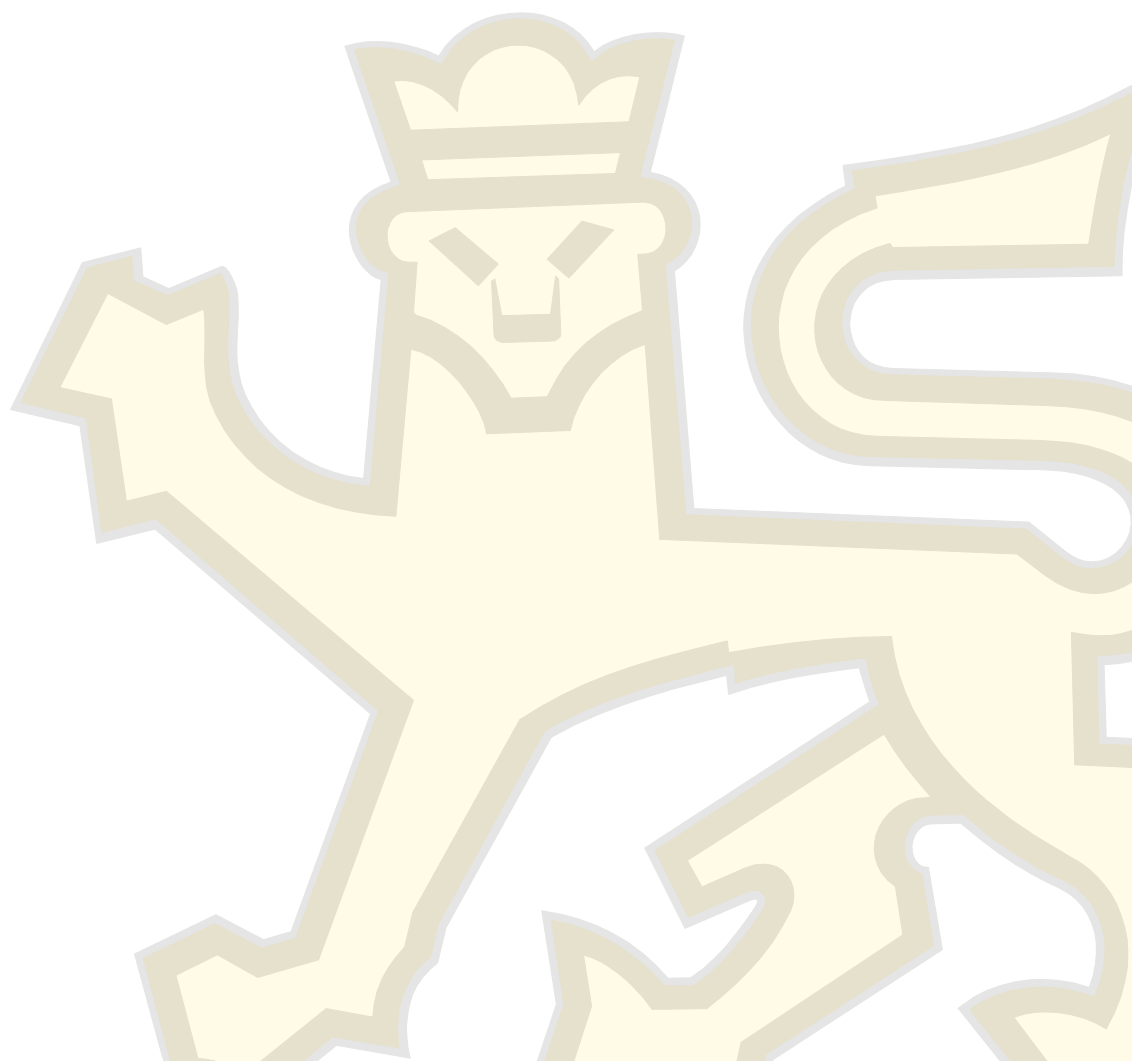

Idrotts- och fritids- politiskt program

Antagen av kommunfullmäktige den 7 december 2015

Dokumentnamn	Fastställt av	Gäller från	Sida
Idrotts- och fritidspolitiskt program	Kommunfullmäktige	2015-12-07	2 (3)
Diarienummer	Dokumentansvarig	Reviderad	
KSN-2015-1825	[Ange namn och funktion]	[ÅÅÅ-MM-DD]	
Berörd verksamhet			
Idrott- och fritid			

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Programstruktur	3
Omfattning	3
Uppsala kommuns inriktning	3
Särskilda styrdokument som ska utvecklas	4
Dialog och inflytande	4
Mål och effekter	5
Upplevelsemål	5
Grundläggande utgångspunkter	6
Fritiden som en rättighet	6
Fritiden i kommunallagen	6
Individ och samhälle	6
Individens behov och förutsättningar	6
Samhällsperspektivet	7
Värdet av den fria tiden – Uppsala kommuns motiv	7
Kommunens övergripande roll och uppgift	7
Definitioner	8
Fysiska förutsättningar för en aktiv fritid	9
Planering på olika nivåer	9
Det offentliga rummet	9
Särskilda lokaler, anläggningar och arenor för idrotts- och fritidsverksamhet	10
Långsiktig planering	10
Ägande och drift av lokaler och anläggningar	10
Kommunens anläggningsstöd	11
Anläggningens kvaliteter	12
Tillgänglighet, närhet och kommunikationer	12
Säkerhet, trygghet och estetik	12
Den sociala dimensionen	12
Verksamhet och aktiviteter	13
Verksamhetens kvaliteter	13
Andra aktörer	13
Verksamhetsstöd riktat till föreningslivet	13
Kontantstöd	13
Annat stöd	14

Elitidrott och evenemangsarenor	14
Kännedom och kunskap	15

Inledning

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitiska program tar ett helhetsperspektiv på Uppsalabornas fria tid. Programmet utgör utgångspunkt för kommunens samtliga nämnder, styrelser, förvaltningar samt bolag och deras bidrag till att förverkliga de mål som återges i detta program.

I detta program hanteras idrott som en bland andra fritidsaktiviteter. Därför ska, när begreppet fritid används, idrott alltid läsas in i sammanhanget. Idrott används som uttalat begrepp då dess särart på något sätt motiverar detta.

Programstruktur

Programmet inleds med den övergripande inriktningen och de effekter som förväntas uppstå till följd av detta program. Därpå redovisas de grundläggande utgångspunkter som gäller för programmet liksom definitioner av några centrala begrepp. Efter detta följer mer preciserade riktlinjer och principer för kommunens arbete med att skapa bästa möjliga förutsättningar för idrotts- och fritidsaktiviteter i Uppsala, dels beträffande de *fysiska förutsättningarna*, dels beträffande olika stödformer för själva *verksamheten*.

Elitidrotten och de större publik- och evenemangsarenorna behandlas i ett eget kort avsnitt som i huvudsak anger att särskilda och fördjupade styrdokument ska tas fram för dessa delar inom det idrotts- och fritidspolitiska området.

Viss programformalia inklusive de avgränsningar som gjorts finns i ***bilaga*** till programmet.

Omfattning

Uppsala kommuns inriktning

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitik gäller *alla* Uppsalabor liksom i princip *alla* typer av fritidsaktiviteter. Möjligheterna till en aktiv fritid är en välfärdsfråga och utgör en starkt bidragande faktor för god folkhälsa och livskvalitet liksom för kommunens attraktivitet. I Uppsala kommun är jämlika och jämställda förutsättningar för idrott- och fritid därför en självklar del av samhällsplaneringen på alla nivåer och i alla skeden.

Kommunens åtgärder ska leda till balans när det gäller förutsättningarna för en aktiv och hälsobefrämjande fritid

- mellan flickor/pojkar, kvinnor/män
- mellan idrotts- och andra fritidsaktiviteter
- mellan förenings- och egenorganiserade aktiviteter

- för stad och landsbygd
- oavsett socioekonomisk bakgrund

Med utgångspunkt från ovan ska följande särskilda prioriteringar göras i kommunens ansträngningar att erbjuda bästa möjliga förutsättningar för en aktiv och hälsofrämjande fritid:

I Uppsala kommun

- ❑ ska *alla* Uppsalabor, utifrån sina personliga förutsättningar och önskemål, ha möjlighet till en meningsfull, utvecklande och hälsofrämjande fritid
- ❑ ska den fysiska miljön och stödsystemen utformas så att största möjliga tillgänglighet, jämlikhet, jämställdhet och likvärdighet uppnås där ingen typ av fritidsverksamhet diskrimineras
- ❑ ska särskilda ansträngningar göras
 - så att alla barn och ungdomar ges möjlighet att tidigt grundlägga goda levnadsvanor när det gäller fysisk aktivitet
 - för att fysisk aktivitet, rekreation och naturupplevelser ska bidra till ökad livskvalitet och hälsa långt upp i åldrarna
 - för att handikappidrott ska ges samma förutsättningar som annan idrott
 - för att nå de grupper där hälsan mest behöver förbättras
 - för personer med insatser enligt LSS

Särskilda styrdokument som ska utvecklas

Programmets övergripande karaktär innebär att mer *precisa* styrdokument ska utvecklas för några särskilda frågor. Särskilda styrdokument ska tas fram och klargöra:

- den långsiktiga *anläggningsförsörjningen* i kommunen
- grundläggande principer och nivåer för kommunens framtida *lokal- och anläggningssubventioner* samt
- kommunövergripande principer för *kontant- och annat stöd* till föreningslivet
- kommunens förhållningssätt till och samverkan med *elitidrotten* i kommunen
- kommunens förhållningssätt beträffande de stora *publika evenemangsarenorna*

Dialog och inflytande

I arbetet med att skapa bästa möjliga förutsättningar för en aktiv fritid planerar kommunen sina insatser utifrån det som Uppsalaborna ger uttryck för i medborgardialoger, särskilda undersökningar eller genom annan kommunikation med kommunen. I Uppsala ska den som tar emot en tjänst av kommunen eller besöker en plats eller anläggning som kommunen ansvarar för ges möjlighet att påverka hur den utvecklas.

I Uppsala kommun

- ❑ ska fritidsvaneundersökningar genomföras regelbundet för att skapa ett bland Uppsalaborna väl förankrat och brett underlag för den långsiktiga planeringen av insatser för den fria tiden i Uppsala
- ❑ ska formerna för kontinuerlig dialog kring behov och möjligheter när det gäller en aktiv fritid utvecklas

Mål och effekter

I ett första steg ska detta program ha påverkan på alla kommunala aktörers egna styrdokument och resursfördelning inklusive kommunens övergripande planer och budget.

I ett andra steg förväntas Uppsalabornas förutsättningar för en aktiv fritid *faktiskt* förbättras i och med att de prioriteringar som anges i programmet realiserar.

Upplevelsemål

Generellt om den fria tiden	Uppsalaborna upplever att <ul style="list-style-type: none">• möjligheterna att kunna utöva <i>sina</i> fritidsintressen t ex idrott, kultur, friluftsliv, föreningsliv är goda
Offentliga rummet	Uppsalaborna upplever att <ul style="list-style-type: none">• det offentliga rummet är tillgängligt, tryggt och tilltalande och inbjuder till aktivitet och vistelse under den fria tiden• närheten till parker, grönområden och allmänna platser för lek, idrott/motion, rekreation, andra fritidsaktiviteter och möjligheten att umgås är god
Anläggningar och arenor	Uppsalaborna (enskilda och föreningar) upplever att <ul style="list-style-type: none">• tillgången på anläggningar och lokaler för idrott och motion är god• tillgången på lokaler/anläggningar för andra fritidsaktiviteter (än idrott och motion) är god• fritids-/idrottsanläggningar för egen aktivitet är tillgängliga, trygga och tilltalande (öppettider, avgifter, utrustning, skötsel)• de stora publik- och evenemangsarenorna är tillgängliga, trygga och tilltalande• det är lätt att ta sig till fritids- och idrottsanläggningar, friluftsliv- och naturområden och bad genom att gå, cykla eller åka kollektivt
Evenemang och utbud	Uppsalaborna upplever att <ul style="list-style-type: none">• tillgången till kultur-, idrotts- och andra evenemang är god
Information	Uppsalaborna upplever att <ul style="list-style-type: none">• det är enkelt att hitta tydlig och aktuell information om möjligheterna till idrotts- och fritidsaktiviteter i Uppsala

För nuläge: se sista delen i *bilaga!*

Grundläggande utgångspunkter

Fritiden som en rättighet

Rätten till fritid/ fri tid och idrott finns tydligt angiven i följande internationella överenskommelser till vilka Sverige anslutit sig:

- FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna (art 24)
- FN:s konvention om barnets rättigheter (art 31)
- FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (art 6)
- FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (art 13) som också inkluderar idrottsbegreppet; samt i
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (art 30)

Fritiden i kommunallagen

Idrott och fritid är *inte* en del av kommunens lagstadgade ansvar, utan är för kommunen ett *frivilligt* verksamhetsområde. Varje kommun bestämmer själv om och hur mycket resurser man vill avsätta för området. Delar av kommunens lagstadgade ansvar, som kraven på översikts- och detaljplaner, är dock av *avgörande* betydelse för idrottens och fritidens förutsättningar.

Individ och samhälle

En grundläggande utgångspunkt för detta program är att den enskilde medborgaren själv avgör värdet – som livskvalitet och välbefinnande – av hur den fria tiden används. Formerna och villkoren för *kommunens stöd och bidrag* till förutsättningarna för en aktiv fritid utformas dock utifrån ett samhällsperspektiv och i linje med kommunens övergripande mål.

Individens behov och förutsättningar

Många olika värderingar och behov avgör de val som den enskilde gör för att må som bäst genom att ”rätt” använda sin fria tid. Någon vill *göra själv*, en annan föredrar att titta på *vad andra gör* (t ex idrott, teater, konst, natur). Någon vill göra något på *egen hand*; en annan vill helst göra något *tillsammans* med andra. Vissa ägnar sig helst åt *fysisk aktivitet* medan andra föredrar aktiviteter som handlar mer om det ”*intellektuella*” (som att lära nytt, läsa, kommunicera, spela, skapa). Någon vill använda sin fria tid till att verkligen *göra* medan en annan bara vill ”*vara*”.

Våra val är också en fråga om vad vi *vill* göra av den fria tiden, men också om vad vi *kan* göra. Ekonomiska, sociala, kunskapsmässiga och fysiska förutsättningar är, liksom ålder, kön och kulturell bakgrund viktiga faktorer för de val vi gör. Mängden fri tid varierar med den enskildes kön (kvinnor har mindre än män), livssituation och egna prioriteringar. Flera av dessa förutsättningar varierar under livets olika faser.

För Uppsala kommun är möjligheten till en aktiv fritid lika viktig för livets *alla* faser – oavsett ålder och andra förutsättningar. Därför tar kommunen största möjliga hänsyn till dessa faktorer i sin strävan att bidra till bästa möjliga förutsättningar för *alla* Uppsalabors fria tid.

Samhällsperspektivet

Kommunens arbete med förutsättningarna för en aktiv fritid i Uppsala görs utifrån ett tydligt *samhälls- och folkhälsoperspektiv*. Det betyder att kommunens samlade insatser på området ska ligga i linje med kommunens vision och hållbarhetsmål. Uppsala ska vara en välmående och hållbar kommun i alla avseenden – på individnivå och som kommun.

Värdet av den fria tiden – Uppsala kommuns motiv

Uppsala kommun ser starka skäl för att avsätta resurser till Uppsalabornas förutsättningar för att kunna göra det bästa möjliga av sin fria tid. Till de viktigaste hör:

- Människor med god fysisk och psykisk hälsa – som upplever en hög grad av livskvalitet – fungerar bättre i samhället, på jobbet och i skolan; och är i mindre behov av vård eller annat stöd.
- ”Ett rikt utbud av kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter är viktigt för medborgarnas livskvalitet och bidrar till kommunens attraktivitet”¹
- Föreningslivet ”... har stor betydelse i att öka delaktigheten och minska utanförskapet”²
- ”Satsningar på elitnivå erbjuder medborgarna spännande och utvecklande upplevelser och bidrar till en positiv bild av Uppsala”³

Kommunens övergripande roll och uppgift

Uppsala kommun tar, *givet tillgängliga resurser*, ansvar för att bidra till bästa möjliga förutsättningar för Uppsalabornas möjligheter att ägna sig åt en aktiv och utvecklande fritid.

De förutsättningar som kommunen tar direkt eller indirekt ansvar för är:

- planering och utformning av de fysiska förutsättningarna - det offentliga rummet inklusive särskilda anläggningar, lokaler och platser för idrott och andra fritidsaktiviteter
- tillhandahållande av anläggningar och lokaler för idrotts- och fritidsverksamhet
- förutsättningar att ta sig till de platser där man vill idrotta eller ägna sig åt annan fritidsaktivitet
- stöd till och samverkan med andra aktörers möjlighet att erbjuda aktiviteter/ verksamhet och/eller platser för idrott och fritid
- information och kunskapsspridning med avseende på vikten av idrott och fritid samt vilka möjligheter som erbjuds i Uppsala kommun

¹ IVE 2015-2018

² Som ovan

³ Som ovan

Definitioner

Alla	Med ” <i>alla</i> Uppsalabor” avses <i>alla</i> utan åtskillnad av något slag på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
Folkhälsa	Folkhälsa handlar om allt från individens egna val och vanor till strukturella faktorer som yttre miljöer och demokratiska rättigheter i samhället. Det övergripande målet för folkhälsa är att ”skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen” ⁴
Fritid	Som <i>resurs</i> definierar Uppsala kommun fritid som; Den <i>fria tid</i> människan förfogar över för val av aktiviteter, vilka inte är nödvändiga på grund av fysiologiska, ekonomiska eller andra sociala tvång Som <i>upplevelse och värde</i> definierar Uppsala kommun fritid som; Den ökade livskvalitet och det ökade välbefinnande som människan upplever till följd av självvalda aktiviteter genomförda under sin fria tid.
Idrott	”Fysisk aktivitet som vi utför för att kunna prestera mera, ha roligt och må bra” ⁵
Elitidrott	Någon entydig definition av begreppet elitidrott finns inte ens på nationell nivå. Frågan hanteras i framtagandet av det särskilda styrdokument för Uppsala kommuns förhållningssätt till och samverkan med elitidrotten som detta program föreslår.
Anläggning	En plats eller lokal särskilt iordningsställd och avsedd för ett eller flera särskilda syften med inriktning på idrott (träning och tävling) eller för andra fritidsaktiviteter. Anläggningen används av utövare på alla nivåer och har en publikkapacitet på mindre än 3 000 åskådare.
Arena ⁶	Arenan har plats för minst 3 000 åskådare och är avsedd främst för större idrottsevenemang som även i vissa fall kan användas till andra typer av evenemang, t ex konserter, mässor, festivaler eller liknande.

⁴ Nationellt mål för folkhälsoarbetet, 2003

⁵ Riksidrottsförbundets definition av idrott

⁶ Anläggningar för kultur, idrott och fritid, SKL 2010

Fysiska förutsättningar för en aktiv fritid

Planering på olika nivåer

Kommunen säkerställer i stor utsträckning de fysiska förutsättningarna för att utöva idrotts- eller andra fritidsaktiviteter. Det sker genom planeringen på olika nivåer – från översiktsplan till detaljplaner – men också genom att bygga och driva egna lokaler/anläggningar eller genom uthyrning av mark/anläggningar till andra aktörer. Planeringen drivs av ambitionen att skapa en social infrastruktur som utgår från medborgarnas behov varav kommunens service med bland annat fritidsanläggningar är en del.

Av särskilt stor betydelse för människors vilja och möjlighet att ägna sig åt fysiska eller andra fritidsaktiviteter – liksom för möten mellan människor – är miljön nära bostaden. Uppsala kommun tar i planeringen särskilda hänsyn till behoven för mindre barn, äldre personer och människor med funktionsnedsättning för vilka närhet, trygghet och säkerhet är extra viktigt.

I Uppsala kommun

- ska den fysiska planeringen på *alla* nivåer och i *alla* skeden beakta behovet av ytor, platser och särskilda anläggningar för idrotts- och andra fritidsaktiviteter liksom möjligheten till vistelse i park och natur
- ska kommunen alltid förfoga över ett innehav av exploateringsbar mark som säkrar en långsiktig buffert för markbyten och andra ändamål, som rekreation, biologisk mångfald och hänsyn till vattenresurser
- ska alla bostadsområden ha närhet till parker och gröna sammanhängande stråk för att möta de boendes behov av utomhusvistelse och rekreation, liksom ytor och platser för lek, egenorganiserade aktiviteter, möten mellan människor, fritidsodling mm
- ska attraktiva vatten och ökad tillgång till friluftsbad i och utanför staden ge kvalitet till uppsalabor och besökare

Det offentliga rummet

Offentliga platser som allmänna vägar, gator, torg, gång- och cykelvägar, parker och andra ”fria/öppna ytor” är platser och miljöer där en stor del av den *egenorganiserade* fria tiden tillbringas. Andra platser iordningsställs och upplåts för mer specifika ändamål som t ex badplatser, naturreservat och friluftsområden, men kan också vara bibliotek, museer, teatrar, köpcentra, dansbanor mm. När andra kommuner bygger allaktivitetshus - bygger Uppsala allaktivitetsstaden.

I Uppsala kommun

- ska de offentliga rummen vara tillgängliga och attraktiva platser för den fria tiden; för fysisk aktivitet, möten, vila, rekreation och natur- och andra upplevelser
- ska planeringen och utformningen av den offentliga miljön och av särskilda lokaler och anläggningar ta stor hänsyn till den egenorganiserade aktiviteten och inte minst till flickors/pojkars/ och kvinnors/män olika behov och önskemål
- ska miljöer, såväl helhet som enskilda delar, på ett kreativt och nytänkande sätt utformas för många funktioner och spännande möjligheter till egen aktivitet eller evenemang
- handläggs tillstånd och upplåtelser med koppling till evenemang på ett välvilligt och koordinerat sätt utan onödiga fördröjningar, liksom tydligt och med korrekt information

Särskilda lokaler, anläggningar och arenor för idrotts- och fritidsverksamhet

En rad idrotts- och andra fritidsaktiviteter kräver särskilda anläggningar/lokaler. Vissa anläggningar är komplexa och kostnadskrävande både vad gäller byggande och drift och kan bara finnas i ett begränsat antal också i en kommun av Uppsalas storlek. Hit hör t ex ishallar, simhallar, ridanläggningar och anläggningar för motorsport. Andra anläggningar behöver inte kosta lika mycket och kan därför finnas i större antal och med bra spridning i kommunen.

En särskild kategori anläggningar är de stora evenemangsarenorna som berörs senare i programmet.

Långsiktig planering

En långsiktig försörjningsplan för att möta allmänhetens och föreningslivets behov av idrotts- och fritidsanläggningar ska utvecklas och löpande uppdateras. Planen omfattar utvecklingen av befintliga lokaler/ anläggningar liksom skapandet av nya i olika stadsdelar, i kransorter och på landsbygden. Befolkningsutvecklingen, trenderna inom idrotts- och fritidsområdet och Uppsalabornas behov är grunden för planen.

I Uppsala kommun

☐ ska den långsiktiga anläggningsförsörjningen i kommunen:

- säkerställa jämställdhets- och jämlikhetsaspekten vid planering och utformning av anläggningar så att frågan alltid ställs "för vem bygger vi nu – flickor/kvinnor eller pojkar/män eller både och?"
- beakta hållbarhetsaspekterna
- beakta balansen mellan idrottens behov och behovet av anläggningar för andra fritidsaktiviteter som exempelvis möten, kultur, friluftsliv, fiske, skapande, husdjur, trädgårdsodling, hobbyverksamhet
- beakta åldersaspekten så att de idrotts- och fritidsanläggningar som byggs i så stor utsträckning som möjligt fungerar för alla åldrar
- beakta behovet av särskilda platser/anläggningar för allmänhetens egenorganiserade idrotts- och fritidsaktiviteter
- beakta skolans behov av lokaler och anläggningar för idrott
- beakta möjligheten till regionala lösningar i samverkan med närliggande kommuner
- slå fast grundprinciperna för vilka anläggningstyper som är rimliga att anlägga på kommun-, stadsdels-, och närområdesnivå och prioriteringsordning för anläggningar av bredd- och motionskaraktär
- ha som utgångspunkt att anläggningar som inte kan finnas i närmiljön, men som inte heller är unika i största möjliga mån samlas i sammanhållna anläggningskomplex på stadsdels-/kommundelsnivå
- ha som utgångspunkt att anläggningar för bredd- och motionsverksamhet utformas och byggs med fokus på basfunktionalitet och -utrustning för att därigenom stärka förutsättningarna att nå behovstäckning
- beakta varje anläggnings och lokals mångfunktionalitet så att möjligheterna till samutnyttjande av olika fritidsaktiviteter är stora
- bygga på en inventering av behoven hos såväl den breda allmänheten som föreningar och professionella utövare

Ägande och drift av lokaler och anläggningar

Kommunen ska själv äga och driva vissa anläggningar. Andra anläggningar ägs och drivs av föreningar eller andra aktörer. Ibland arrenderar föreningar eller privata entreprenörer anläggningar av kommunen och slutligen ägs och drivs vissa anläggningar helt på privat basis. Uppsala kommun uppmuntrar och stöder blandade ägar- och driftformer när det gäller

idrotts- och fritidsanläggningar. Beträffande det stora publik- och evenemangsarenorna se sid 15.

I Uppsala kommun

- ska kommunen generellt ta större ansvar för ägande och drift ju starkare prägeln är av bredd- och motionsidrott och i synnerhet av barn- och ungdomsidrott, fysisk aktivitet för äldre och individer med funktionsnedsättning
- ska kommunen stödja föreningar som vill äga och/eller driva anläggningar av olika slag givet att grundläggande krav på tillgänglighet, säkerhet etc uppfylls
- ska kommunen alltid sträva efter att stimulera lösningar som innebär samordningsfördelar som leder till hög nyttjandegrad och energieffektiva anläggningar; detta gäller i synnerhet anläggningar där kommunen har ett eget ägar- och/ eller driftsansvar

Kommunens anläggningsstöd

Uppsala kommun gör sina egna anläggningar tillgängliga för föreningar och enskilda på i huvudsak tre sätt: genom subventionerade hyreskostnader och markeringsavgifter samt genom särskilda former för anläggningsstöd.

Subventioner

Kommunen ska subventionera hyreskostnaderna för såväl föreningar som enskilda medborgare när det gäller idrotts- och fritidsanläggningar. Det sker dels genom uthyrning av lokaler och anläggningar till de så kallade markeringsavgifterna, dels genom långa hyres-/ arrendeavtal med föreningar. Subventionerna ska göra det möjligt för föreningar och enskilda Uppsalabor att vara aktiva och därigenom främja folkhälsa och välbefinnande.

Särskilt anläggningsstöd

Kommunen ger bidrag, utifrån fastställt regelverk, till drift av och investeringar i föreningars egna anläggningar. Därutöver kan kommunen, i enskilda fall, pröva möjligheten till andra stödformer. Sådana fall kan vara särskilt föreningsbidrag, borgensåtagande för föreningars banklån, att vara garant för hyresavtal, att hyra tid för kommunens behov. I enstaka fall har kommunen beviljat föreningar lån och ägartillskott till bolag.

I Uppsala kommun

- ska grundläggande principer och nivåer för kommunens framtida lokal- och anläggningsstöd fastställas där principerna ska:
 - utgå från ett samhällsekonomiskt perspektiv där värdet av stödet ställs i relation till de förväntade långsiktiga besparingar som kommer ur en förbättrad folkhälsa
 - särskilt beakta jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet
 - präglas av det helhetsperspektiv på den fria tiden som är grundläggande för detta program, dvs alla typer av lokaler/anläggningar för fritid ska beaktas
- när det gäller större idrotts- och evenemangsarenor, se detta avsnitt!

Anläggningens kvaliteter

Människors benägenhet att vistas på och uppskatta olika platser avgörs av bl a tillgänglighet, närhet och kommunikationer; säkerhet, trygghet och estetik och liksom av möjligheten till mångsidig användning. I såväl planering som utformning tas alltid hänsyn till dessa faktorer.

Tillgänglighet, närhet och kommunikationer

Tillgängligheten är avgörande för individens möjlighet att kunna *använda* en anläggning. Möjligheten för alla *att kunna ta sig till* den plats där man vill göra något med sin fria tid är en annan grundläggande förutsättning. *Öppettider* och *kostnader* är andra viktiga aspekter på tillgänglighet.

I Uppsala kommun

- ska alltid, vid utformningen av platser där människor vill vistas under sin fria tid, hänsyn tas till olika individers och grupper *särskilda* förutsättningar; särskild hänsyn tas till förutsättningarna för barn och unga, äldre och människor med funktionsnedsättning
- ska planeringen på alla nivåer alltid ta hänsyn till ett fritidsperspektiv när det gäller kollektivtrafikens linjer och hållplatslägen; gator- och vägar; gång- och cykelvägar, liksom parkeringar och säkra av- och påstigningsplatser – särskilt där barn och unga utövar sina fritidsaktiviteter
- ska lokaler och anläggningar för idrott och fritid vara öppna och göras tillgängliga under former som främjar så hög nyttjandegrad som möjligt
- ska det finnas särskilda lokaler och anläggningar att tillgå för medborgare som vill bedriva egenorganiserad aktivitet
- ska kommunens avgiftsuttag vara sådant att tillgängligheten till anläggningar för bredd- och motionsidrott inte begränsas för vissa grupper

Säkerhet, trygghet och estetik

Den fysiska tillgängligheten handlar om att *kunna*, medan säkerhet, trygghet och estetik handlar om *viljan* att besöka och använda en viss plats eller miljö.

I Uppsala kommun

- ska såväl det offentliga rummet som särskilda lokaler och anläggningar inbjuda till vistelse och aktiviteter med avseende på
 - *säkerhet* som fysisk framkomlighet, utrustning, installationer, utrymningsvägar, larm etc
 - *trygghet* som belysning, öppna ytor, närvaro av andra etc
 - *estetik och trivsel* som utsmyckning, rent och fräscht, utformning, etc

Den sociala dimensionen

Möten mellan människor främjar integration, känslan av gemenskap och reducerar känslan av utanförskap – alla viktiga folkhälsoaspekter. Planeringen och utformningen av den offentliga miljön liksom anläggningar och arenor ska främja möten mellan människor.

I Uppsala kommun

- ska såväl det offentliga rummet som särskilda lokaler och anläggningar inbjuda till fysisk aktivitet och socialt liv genom att utformningen görs så att den ger förutsättningar för allas vistelse, aktivitet, möten och social integration

Verksamhet och aktiviteter

Verksamhetens kvaliteter

Den föreningsverksamhet som stöds av kommunen genom subventioner eller andra former av stöd ska präglas av de grundläggande värderingar som kommer till uttryck i kommunens olika styrdokument:

- jämställdhet
- jämlikhet
- rättvisa
- hållbarhet
- delaktighet
- förebyggande arbete
- god hälsa
- inflytande
- integration
- meningsfull och utvecklande fritid
- minskat utanförskap
- mångfald
- tillgänglighet

Andra aktörer

En del av vår fria tid använder vi till att ta del av tjänster eller besöker arrangemang, som erbjuds av privata entreprenörer, universiteten och trossamfund som t ex lokaler och tjänster för fysisk aktivitet eller shoppingcentra, restauranger/caféer och evenemang av olika slag. Även då privata näringsidkare svarar för såväl lokaler som tjänster/ verksamhet, så förutsätter detta att kommunens fysiska planering på alla nivåer väger in de fritidspolitiska aspekterna.

En särställning har den mycket omfattande verksamhet som bedrivs på ideell basis under fritiden  r av stort värde f r de människor som deltar i verksamheten, men också för Uppsala kommun i ett samhällsperspektiv. Föreningarna skapar med sin verksamhet förutsättningar f r en meningsfull fritid, god hälsa, social tillhörighet och integration. De fyller också en viktig roll som demokratif rmedlare och v lf rdsutvecklare.

I Uppsala kommun

- ska kommunen samverka med andra aktörer i strävan att skapa bästa möjliga förutsättningar f r en stimulerande och meningsfull fritid, god hälsa och social tillhörighet
- ska en öppen och konstruktiv dialog kring fritidsrelaterade frågor med andra aktörer föras

Verksamhetsstöd riktat till f reninglivet

Till föreningarnas grundläggande förutsättningar för att kunna bedriva verksamhet här, vid sidan av det frivilliga engagemanget, tillgången till en plats/lokal/anläggning samt pengar. Givet den betydelse som föreningens livets verksamhet har stödjer kommunen föreningarna på olika sätt.

Kontantstöd

Uppsala kommun ger föreningens livets möjligheten att söka olika former av verksamhetsbidrag. Bidrag fördelas av flera olika nämnder till olika typer av verksamheter, varav många har stark

koppling till idrott och fritid. Kontantstödet syftar till att underlätta för föreningarna att kunna erbjuda bra verksamhet till en kostnad som möjliggör för så många som möjligt att delta i verksamheten.

I Uppsala kommun

- ska ett kommunövergripande styrdokument för kontantstöd till föreningslivet utvecklas; dess ska utgå från i kommunens vision och grundläggande värderingar liksom från den lokala överenskommelsen med föreningslivet (Löken)
- ska regelsystemen för kontantstöd till föreningsorganiserad verksamhet harmoniseras och omfatta alla åldersgrupper samt premiera såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter av verksamheten

Annat stöd

Kommunen bedriver ett främjandearbete för att bidra till utvecklingen av föreningsverksamheten och därmed möjligheterna till en god fritid i Uppsala. Kommunen stödjer utvecklingen av föreningsverksamheten genom att bl a främja erfarenhetsutbyten kring lyckade projekt och satsningar för att sprida värdet av de många goda insatser som görs i föreningslivet och samtidigt skapa kontakter mellan föreningar med olika typer av verksamhet.

I Uppsala kommun

... åtar sig kommunen i enlighet med den lokala överenskommelsen mellan föreningslivet och Uppsala kommun:

- att bidra till en utveckling av stödfunktioner för föreningslivet, exempelvis en partssammansatt föreningsbyrå
- att arbeta tillsammans med föreningarna för att utveckla modeller för partnerskapslösningar som en alternativ finansieringsform
- att utveckla samarbetsformer mellan kommunens nämnder och föreningslivet som exempelvis dialogmöten och forum för information
- att bjuda in till föreläsningar, utbildningar och seminarier när så är aktuellt, samt att tillvarata föreningslivets kompetens i sina utbildningar
- att när investeringar som direkt påverkar föreningslivet och dess intressen görs dialog förs med berörda föreningar
- att inte ta över verksamhet som föreningar driver, utan dialog med föreningslivet
- att föreskrifter för föreningsbidrag eller stöd till särskilt projekt ska vara lätta att förstå och få tag på
- att riktlinjer för bidrag och liknande stöd har sin utgångspunkt i överenskommelsen
- att när riktlinjer för föreningsbidrag utformas en dialog förs med föreningslivet
- att en gång per år bjuda in till ett kommunövergripande dialogmöte för avstämning av den lokala överenskommelsen och samtal om gemensamma utvecklingsfrågor

Elitidrott och evenemangsarenor

En särskild del av den omfattande idrotts- och upplevelsesektorn utgörs av de evenemang som lockar många Uppsalabor som åskådare, men också besökare från andra delar av landet och världen. Hit hör inte minst delar av elitidrotten. Ett rikt evenemangsutbud kräver arenor och tillgängliga platser där särskilt de internationella och svenska specialidrottsförbunden ställer höga krav på arenornas både storlek och funktionalitet.

I Uppsala kommun

- ❑ ska det finnas platser i det offentliga rummet som möjliggör stora och små evenemang för publika upplevelser (*ur "strategi för möten och evenemang"*)
- ❑ ska projekt som bland annat Elitidrottsstaden genomföras i samverkan mellan näringsliv, föreningsliv och kommunen
- ❑ ska ett särskilt styrdokument tas fram som beskriver kommunens roll och förhållningssätt beträffande de stora publika arenorna där utgångspunkten för dokumentet ska vara att
 - i fråga om arenor för elitidrott med särskilda krav på stor publikkapacitet, säkerhet, kommersiella ytor etc, kommunen generellt inte tar ansvar för ägande och/eller drift, men väl som en aktör med sin särskilda kompetens i frågor som rör kommun-, stads- och hållbar utveckling
- ❑ ska ett särskilt styrdokument utvecklas som tydliggör kommunens syn på, förhållningssätt till och samverkan med evenemangs/elitidrotten i kommunen där utgångspunkten ska vara att
 - evenemangs/elitidrotten för kommunen primärt är fråga om upplevelseutbudet för Uppsalaborna och en varumärkesfråga för kommunen
 - Uppsala har moderna, mångfunktionella och realistiskt dimensionerade arenor för evenemangs/ elitidrotten som också medger en mångfald av andra evenemangstyper

Kännedom och kunskap

Medborgarens kännedom om *möjligheter och utbud* när det gäller fritidsaktiviteter är en förutsättning för att kunna ta del av detta. Uppsala kommuns kommunikation när det gäller möjligheterna till en aktiv fritid präglas av öppenhet, tillgänglighet, tydlighet, saklighet och snabbhet. Kommunikationen ska också lyfta fram de värden för den enskilde som fysisk aktivitet och andra typer av fritidsaktiviteter har avseende hälsa och livskvalitet.

I Uppsala kommun

- ❑ ska kommunen samarbeta med och stödja både föreningar och privata entreprenörer när det gäller att marknadsföra och informera om de möjligheter till fritidsaktiviteter som erbjuds i Uppsala
- ❑ ska rekreations- och friluftsområden drivas och utvecklas för att erbjuda spännande och lärorika upplevelser som stärker den enskildes medvetenhet och kunskap kring natur- och miljövärden
- ❑ ska information om olika fritidsmiljöer, platser etc göras tillgänglig på plats genom skyltprogram, men också genom trycksaker, via webb och mobilappar

Bilaga

Programformalia

Programmets relation till andra styrdokument

Programmet utgår från kommunens vision, hållbarhetsmål och andra verksamhetsspecifika styrdokument. Omvänt ska de värderingar och den inriktning som uttrycks i detta program prägla och styra delar av innehållet i andra kommunala aktörers planer och därmed verksamhet. Kommunens övergripande planering och budgetering liksom andra kommunala aktörers dito ska vägledas av programmets mål och inriktning.

Detta idrotts- och fritidspolitiska program för Uppsala kommun anger den, för alla kommunala aktörer (nämnder, styrelser och bolag), gemensamma inriktningen för allt det arbete som på något sätt rör Uppsalabornas fria tid i Uppsala kommun.

Avgränsningar

Detta program har ett starkt folkhälsoperspektiv, men omfattar inte de folkhälsoaspekter som rör: hälsa i arbetslivet, skydd mot smittspridning, sexualitet och reproduktiv hälsa, hälsofrämjande hälso- och sjukvård, samt matvanor och livsmedel.

Programmet omfattar *Uppsalabornas* förutsättningar för en god fritid, men inte besöksnäringen.

Programmet omfattar inte elitidrotten i kommunen, men innehåller uppdrag som innebär att särskilda styrdokument ska tas fram för kommunens förhållningssätt och hantering av denna liksom för kommunens roll och förhållningssätt när det gäller de stora, publika evenemangsarenorna.

Programmet omfattar inte sådana idrotts- och fritidsaktiviteter som är kopplade till skolans verksamhet då dessa styrs av skolan själv. Skolans lokal- och anläggningsbehov ingår dock i den långsiktiga lokalförsörjningsplan som ska tas fram

Slutligen omfattar detta program inte det frivilliga sociala arbete som sker under fritiden liksom sådant frivilligt arbete som sker inom ramen för intresseföreningar.

Programmets giltighetstid

Det idrotts- och fritidspolitiska programmet gäller för perioden 2015-2022. Se vidare under rubriken uppföljning.

Uppföljning och utvärdering

För att bedöma i vilken grad programmet bidrar till att beslutade mål uppnås ska de primära och sekundära effekterna (se under mål) av programmet löpande följas upp. År 2018 görs en fördjupad uppföljning för att eventuellt revidera programmet.

En utvärdering av programmets funktion och effekter genomförs under hösten 2021 för att kunna utgöra underlag för det nya programarbete som bör leda till ett nytt idrotts- och fritidspolitiskt program att gälla från och med 2023.

Inspiration och influenser

Bland annat följande har utgjort utgångspunkt för detta program:

”Externa källor”

- Internationella konventioner
- Kommunallagen
- Folkhälsoinstitutet
- Riksidrottsförbundet
- Boverket
- andra kommuners program
- SCB: livsstilsundersökningar
- andra kommuners fritidsvaneundersökningar
- forskning och akademi
- Planeringsdirektiv för mål och budget 2016-2018 (dec 2014)
- IFN:s reglemente (2015)
- Fritidspolitiska programmet 2006-2010
- Policyn för samverkan med ideell sektor
- Barn- och ungdomspolitiska programmet
- Kulturpolitiskt program
- Senior i Uppsala nu och fram till 2030
- Näringslivsprogrammet
- Strategi för möten och evenemang, 2014
- Uppsala kommuns kvalitetspolicy
- Kommunikationspolicy för Uppsala kommun
- Uppsala kommun överenskommelse med föreningslivet (LÖKEN) (2013)
- Remissvar i samband med framtagandet av det tidigare fritidspolitiska programmet (2006)
- Parkplan, naturvårdsprogram och riktlinjer för parkplan saknas som utgångspunkt

”Interna källor”

- Översiktsplan 2010
- IVE 2015-2018 samt tidigare IVE

Nuläge

Här redovisas de senast tillgängliga värden som indikerar hur Uppsalaborna ser på förutsättningarna för idrott- och fritid i Uppsala. Mot dessa värden följs de långsiktiga effekterna av det idrotts- och fritidspolitiska programmet upp.

Uppställningen följer de upplevelsemål som formulerats i programmet.

Generellt om den fria tiden *Uppsalaborna upplever att möjligheterna att kunna utöva sina fritidsintressen t ex idrott, kultur, friluftsliv, föreningsliv är goda*

SBC:s medborgarenkät 2012 Hur ser du på möjligheterna till att kunna utöva fritidsintressen t.ex. sport, kultur, friluftsliv, föreningsliv?

Uppsala		samtliga kommuner (genomsnitt)	
kvinnor	män	kvinnor	män
7,6	7,0	7,3	7,1

Offentliga rummet *Uppsalaborna upplever att det offentliga rummet är tillgängligt, tryggt och tilltalande och inbjuder till aktivitet och vistelse under den fria tiden*

SBC:s medborgarenkät 2012 Hur ser du på hur tryggt och säkert du kan vistas utomhus på kvällar och nätter?

Uppsala		samtliga kommuner (genomsnitt)	
kvinnor	män	kvinnor	män
6,1	6,8	6,2	
6,9			

Uppsalaborna upplever att närheten till parker, grönområden och allmänna platser för lek, idrott/ motion, rekreation, andra fritidsaktiviteter och möjligheten att umgås är god

SBC:s medborgarenkät 2012 Hur ser du på tillgången till parker, grönområden och natur?

Uppsala		samtliga kommuner (genomsnitt)	
kvinnor	män	kvinnor	män
7,5	7,4	7,9	
7,7			

Anläggningar och arenor *Uppsalaborna (enskilda och föreningar) upplever att tillgången på anläggningar och lokaler för idrott och motion är god*

SBF:s egen basstudie 2013 Vilket är ditt generella betyg på kommunens anläggningar och lokaler för idrott, motion och andra fritidsaktiviteter?

kvinnor	män
64,3	61,0

I vilken utsträckning har ditt hushåll tillgång till de anläggningar och lokaler för idrott, motion och andra fritidsaktiviteter ni har behov av i Uppsala?

kvinnor	män
65,2	60,4

Uppsalaborna upplever att tillgången på lokaler/anläggningar för andra fritidsaktiviteter (än idrott och motion) är god

Saknas värde

SBF:s egen basstudie 2013

Hur upplever du möjligheterna till lek och annan aktivitet för barn i närheten av din bostad?

kvinnor	män
69,9	67,2

Uppsalaborna (enskilda och föreningar) upplever att fritids-/idrottsanläggningar för egen aktivitet är tillgängliga, trygga och tilltalande (öppettider, avgifter, utrustning, skötsel)

SBF:s egen basstudie 2013

I vilken utsträckning känner du trygghet i de fritids-/idrottsanläggningar du nyttjar?

kvinnor	män
77,7	78,1

Uppsalaborna upplever att de stora publik- och evenemangsarenorna är tillgängliga, trygga och tilltalande

SBF:s egen basstudie 2013

Vad anser du om tillgången och kvaliteten på kommunens idrottsläggningar? (Här avses anläggningar för evenemang med publik)

kvinnor	män
55,0	45,0

Uppsalaborna upplever att det är lätt att ta sig till fritids- och idrottsanläggningar, friluftsråderna och bad genom att gå, cykla eller åka kollektivt

Saknas värde

SBF:s egen basstudie 2013

Hur upplever du närheten/avståndet till fritids- och idrottsanläggningar i förhållande till där du bor?

kvinnor	män
62,0	57,5

Evenemang och utbud

Uppsalaborna upplever att tillgången till kultur-, idrotts- och andra evenemang är god

SBC:s medborgarenkät 2012

Hur ser du på möjligheterna till idrottsevenemang?

	Uppsala	Samtliga kommuner (genomsnitt)		
	kvinnor	män	kvinnor	män
Information	7,0	5,7	6,4	6,0

Uppsalaborna upplever att det är enkelt att hitta bra, tydlig och aktuell information om möjligheterna till idrott- och fritid i Uppsala

SKL: Information till alla 2014 Området omfattar totalt 16 frågor såsom exempelvis hur man startar en förening, föreningsregister, kontaktuppgifter till annan ideell verksamhet. Förutom detta även frågor om det lokala utbudet av aktiviteter och arrangemang, badplatser, information om lån/förhyrning av fritidslokaler, bibliotekens och fritidsanläggningars utbud och öppettider samt karta över intressanta platser i kommunen. (skala 1-100)

Uppsala	81	79
		79

SBF:s egen basstudie 2013 Hur svårt eller enkelt tyckte du det var att hitta den information du sökte om idrott, motion och andra fritidsaktiviteter på kommunens hemsida? (skala 1-100)

kvinnor	män
56,3	58,0

Övriga relevanta mätetal (Kolada.se)

		2005	2010	2013
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år	Umeå	57	47	52
	Stockholm	49	43	40
	Helsingborg	42	37	39
	Jönköping	38	36	39
	Västerås	38	41	38
	Lund	39	35	37
	Göteborg	40	37	36
	Huddinge	39	36	34
	Borås	38	33	33
	Örebro	31	31	33
	Linköping	34	30	31
	Malmö	37	31	31
	Uppsala	33	31	31
	Norrköping	31	28	28
	genomsnitt	39	35	36

		2005	2010	2013
Idrottsföreningar med LOK-stöd, antal/10 000 inv	Borås	10	9	10
	Jönköping	11	10	10
	Linköping	9	9	9
	Lund	9	9	9
	Umeå	11	9	9
	Västerås	9	9	9
	Örebro	10	9	9
	Norrköping	9	9	8
	Göteborg	8	7	7
	Helsingborg	8	7	7
	Uppsala	8	7	7
	Huddinge	6	6	6
	Malmö	6	5	5
	Stockholm	6	5	5
genomsnitt		9	8	8

Idrottsföreningar med pojkdominerad verksamhet, andel (%)				Idrottsföreningar med flickdominerad verksamhet, andel (%)			
	2005	2010	2013		2005	2010	2013
Örebro	60	66	70	Linköping	30	27	25
Malmö	70	64	68	Örebro	27	24	25
Norrköping	60	65	68	Huddinge	24	22	23
Stockholm	64	65	66	Umeå	17	19	22
Lund	61	61	65	Malmö	15	18	20
Borås	59	65	63	Helsingborg	22	24	19
Västerås	67	60	63	Jönköping	17	18	19
Huddinge	63	58	62	Lund	23	20	19
Göteborg	62	57	61	Norrköping	18	20	19
Uppsala	61	69	60	Göteborg	18	17	17
Jönköping	52	53	59	Borås	18	18	16
Linköping	55	57	58	Uppsala	16	16	16
Helsingborg	68	59	56	Västerås	20	18	16
Umeå	49	54	46	Stockholm	17	14	13
genomsnitt	61	61	62	genomsnitt	20	20	19

Indikator för inriktningsmål 21. Uppsala kommuns utbud av kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter är jämställt och tillgängligt för alla (IVE 2015-2018)

Könsfördelning för deltagare i föreningsorganiserade aktiviteter.

Ingångsvärde 2014 (%) flickor: 41 pojkar: 59